Otázka: Prameny, interpretace a pojmy práva

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): GoldMokey

Prameny práva, interpretace práva, neurčité právní pojmy, analogie v právu

PRAMENY PRÁVA

- Právním pramenem rozumíme zdroje, z nichž čerpáme a z nichž vychází právo. Někdy také hovoříme o tom, že pramenem práva je forma vyjádření právních norem.

Druhy pramenů práva

- právní normativní akt
- právní obyčej
- soudní rozhodnutí precedent
- právní normativní smlouva

právní normativní akt

- V evropském kontinentálním právu jsou naprosto převažujícím pramenem práva právní normy vydávané v rámci legislativní činnosti státních orgánů, např. zákony a vyhlášky.

právní obyčej

- Jako právní obyčej označujeme právně závazné a dlouhodobě užívané zvyklosti, jestliže se jich zákon přímo dovolává a stanoví jejich závaznost v právních vztazích a to na určitém území. Obyčej musí být jednoznačný a při jeho porušení musí být uplatňovány prostředky státního donucení. Uznávání obyčejů je vnímáno v dějinách práva jako právo obyčejové.

soudní rozhodnutí precedens

- Jde o právní rozhodnutí státního orgánu (většinou soudu) v dané věci. Musí jít o případ dosud jinými zdroji práva neregulovaný, jeho odůvodnění je do budoucna závazné pro soudy stejného a nižšího stupně. Stává se vzorem pro rozhodování v případech stejného druhu. Právní názor vyslovený soudem má tedy právotvorný účinek. Mluvíme o tzv. soudním precedentu. V našem právním principu není tento princip uplatněn.

právní normativní smlouva

- Jedná se o typ smlouvy, který se uplatňuje zejména u mezinárodních smluv. Takové smlouvy obsahují obecné závaznou úpravu práv a povinností neurčitého počtu subjektů (např. kolektivní smlouva mezi zaměstnanci a zaměstnavateli). V současné době v souvislosti se vznikem Evropského společenství se mohou členové takového seskupení vzdát určité části své legislativní suverenity a přenést ji na příslušné nadnárodní orgány, jejichž normativní akty potom platí přímo v členských zemích. Mluvíme pak o právní unifikaci.

V naší republice je zákl. pramenem práva právní normativní akt, a to:

- ústavní zákon
- zákon
- nařízení vlády

- obecně závazný předpis příslušného ministerstva nebo jiného ústředního orgánu státní správy – např. vyhláška
- obecně závazná vyhláška obce

Kritérium právní síly

Vyjadřuje vztah závislosti mezi jednotlivými prameny práva, zejména právními normativními akty. Podle uvedeného principu, který je také nazýván Descendenční teorie, nesmí právní normativní akt nižšího stupně právní síly obsahově odporovat právnímu normativnímu aktu vyššího stupně právní síly. Zároveň platí, že právní normativní akt smí být zrušen nebo změněn pouze právním normativním aktem vyššího nebo stejného stupně právní síly.

Z hlediska právní síly je vytvořena hierarchická pyramida:

- ústava a ústavní zákony
- zákony
- nařízení vlády
- vyhlášky ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy
- vyhlášky obcí

INTERPRETACE PRÁVA

Poté, co zjistíme existenci příslušné právní normy, musíme ji také individuálně interpretovat. Interpretací rozumíme v teorii práva velmi složitý proces, při kterém se zejména slovně formulují závěry vyplývající z právních norem, které pak vedou k vydání individuálních aktů interpretace práva.

3 zákl. typy výkladu

- podle subjektu (kdo výklad podává)
- podle metody
- podle rozsahu výkladu ve vztahu textu právního normativního aktu

výklad podle subjektu

- **výklad autentický –** podává ten, kdo sám právní normu vydal, např. příslušný ministr, obec ,..
- **výklad oficiální –** jedná se o služebně závazný výklad, který poskytuje nadřízený podřízeným
- **výklad orgánu aplikující právo –** je závazný pro daný konkrétní případ, pro ostatní má význam pouze faktický
- **výklad legální –** jediný výklad státního orgánu, který je k tomu zmocněn
- **doktrinální výklad –** obsažen v publikacích, článcích – není právně závazný
- **výklad laický –** výklad každého občana, který nemá právnické vzdělání
- **populárně naučný –** snaha rozšířit právní vědomí, činí tak tisk, televize,..

výklad podle metody výkladu

= jde o postup, kterým se snažíme získat pravdivé poznatky o znění právní normy

- **jazykový výklad –** spočívá k přiřazování obvyklého významu ke slovům, na základě gramatických, morfologických a syntaktických pravidel
- **logický výklad –** základ spočívá v hledání logických vazeb a logických argumentů, které se historicky objevovaly – právní logika
- **historický výklad –** vychází z praktického porovnání starší právní úpravy úpravou novou, což může některé skutečnosti objasnit. Sleduje také, jak se měnil historicky např. pojem manželství
- **systematický výklad –** zjišťuje postavení právní normy v systému práva, jeho vztah k jiným právním odvětvím, srovnání různých právních systémů,..

výklad podle rozsahu

- **doslovný výklad –** jedná se o adekvátní výklad ke znění právní normy
- **rozšiřující výklad –** rozšiřuje interpretaci nad rámec právní normy
- **zužující výklad –** naopak zužuje rozsah právní normy

NEURČITÉ PRÁVNÍ POJMY

- pojmy, které nejsou přesně definovány
- umožňují odlišný výklad
- *koření práva*
- např.: větší než malé množství, závažné důvody, běžné vybavení domácnosti, zvlášť hrubý přístup, trvale nezřízený život,...
- záleží na tom, kdo je interpretuje
- *bona fide* = právní zásady
- *bona more* = dobré mravy

ANALOGIE V PRÁVU

Jestliže norma vysloveně řešení příslušného problému neupravuje, pak lze v některých případech postupovat podle analogie, tj. podle podobné právní normy. Právo rozlišuje 2 druhy analogie.

- **Analogie legis** – postup, kdy se použije k řešení příslušného případu jiná podobná právní norma téhož zákona. (řešení případu podle příbuzných právních norem). Např. určování otcovství
- **Analogie juris** – na řešení není možné využít jinou právní normu, a proto je problém řešen pomocí téhož právního odvětví.